

Commentaria Ac Disputationes In Primam Partem Divi Thomae

Cvm Variis Indicibvs

De Deo Effectore, Creaturarvm Omnivm Tractatvs II. De Opere Sex
Diervm, Ac Tertivs De Anima

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1622

VI. An peccatum primorum hominum fuerit omnibus grauius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93575](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93575)

rum Adæ grauius fuisset. Nos autem in superiori-
bus diximus probabilius esse habuisse Adam no-
ticiam diuini pacti, & statum, ac conditionis per-
sonæ suæ, ideoque non dubitamus, quin ex eo ca-
pitis peccatum Adæ multum fuerit aggrauatum.
Et ita loquuntur communiter Doctores, tam cir-
cūstantiam numerātes, inter eas, quæ peccatum
Adæ grauius reddiderunt, quod indicauit Diuus
Thomas 2. 2. q. 163. art. 3. ad 2. & 3. p. q. 2. art. 2. ad 2.
& Bellarminus lib. 3. de Amīssion. Gratia, cap. 9. &
Perer. dicto lib. 6. quæst. 1. de hac re. Nihilominus
tamen ex hoc inferri non potest, Eum minus
peccasse, quia non fuit ipsa ab eadem grauitate
immunis. Nam licet ipsa sua propria transgressio-
ne, & comedendo de ligno verito posteritati non
nouerit: nihilominus inducendo Adamum, vt
comederet, fuit causa eiusdem nocuenti, quia
fuit causa peccati Adæ, & fortasse non minus, vel
paulo minus, quā Adam malitiam illam par-
ticipauit. Nam licet Adæ efficacius, & propin-
quius nocumentum illud nobis inculcerit, nihilo-
minus ipsa prior causa, & sub ea ratione prin-
cipalior illius nocumentum fuit. Propter quod
dicitur Ecclesiastici 25. *Amuliere initium factum est
peccati, & per illam omnes morimur.* Sicut Augustinus
in Psalm. 63. dixit Iudæos non minus peccasse oc-
cidendo Christum lingua, petendo à Pilato, vt
crucifigeret eum, quā ipsum Pilatum, vel
alios præcepto, & opere crucifigentes ipsum: igitur
in hac ipsa grauitate parua est, vel nulla diffe-
rentia.

Quarto loco inter peccata Eux supra posuimus
peccatum scandalis, quod inuitando, & inducen-
do virum ad comedendum commisit: in quo non
est dubium, quin grauius peccauerit: & in hac
grauitate videtur simpliciter excedere ipsum Ada-
mum, quia ille nec aliud illi simile, nec eam dis-
simile, & æquiualens commississe videtur, quo pos-
sit illa grauitas compensari, vt ex enumeratione
peccatorum vtriusque parentis supra facta, facile
intelligi potest. Sed forte quis dicet, huic peccato
Eux comparari posse peccatum Adæ, quod com-
mississe diximus: non corripiendo, neque instruē-
do Eum, prout ex charitate, & officio tenebatur:
nam eiusdem ferè malitiæ est, nō corripere proxi-
mum, cū quis tenetur, & illum ad peccandum
inducere. Eo vel maximè quod Adam etiam suo
exemplo scandalum Eux intulit, eamque in suo
peccato, & malo proposito confirmauit. Respon-
demus, probabiliter quidem hoc dictum esse: ni-
hilominus tamen, & longè grauius fuisse scanda-
lum Eux, quia causa fuit omnium peccatorum
Adæ, & ita totam illorum grauitatem participa-
uit, & quodammodo suam fecit. Et præterea facta
illa comparatione inter illa duo peccata, relinqui-
tur infidelitas Eux, in qua tota superauit Ada-
mum: nam si quæ fuit in Adamo deceptio, vel non
fuit peccatum à reliquis distinctum, vel fuit leui-
ssimum comparatione deceptionis Eux, vt præce-
denti capite satis declarauimus. Denique se excu-
sando vterque aliquo modo deliquit, & in hoc nō
solum similes, sed etiam æquales fuisse videntur.
Nam in æqualitas, quæ consideratur ex parte Eux,
quia planius confessa est suum peccatum, dicens,
Serpens decipit me, parui momenti mihi esse videtur:
quia per illa verba noluit ipsa confiteri speciale
peccatum, sed aliud excusare: nam deceptionem
tunc non credebat esse accusandam, sed potius ef-
se excusatione dignam. In illo ergo peccato vel
nulla, vel parua fuit diuersitas.

Quapropter pensatis omnibus, Eum grauius
peccasse inuenimus. Quia in numero peccatorum
plura peccata principalia, vt sic dicam, & omnino
distincta commisit Eux, quā Adam: nam Eux
quatuor, vel quinque commisit, scilicet superbiam

infidelitatem, inobedientiam, scandalum, quibus
etiam addi potest excusatio: nam si quæ alia nu-
merantur, vel non sunt peccata, vt illa omnia, quæ
superbiam antecessisse putatur, vt supra declara-
ui: vel in prædictis continentur, vt gula, & similia.
In Adamo verò iuxta ea, quæ circa testimonium
Pauli diximus, tantum possunt quatuor numera-
ri peccata, scilicet, superbia, nimius amor vxoris,
inobedientia, & excusatio peccati: nam licet ali-
qua plura ei imponant, aliqua immerito ei tri-
buunt, vt infidelitatem, vel idololatriam: alia à
prædictis non sunt distincta, vt curiositas, Iesio
proximi, aut siquid est simile, vt satis iam expo-
situm est. Igitur casus Eux quoad numerum pecca-
torum maior fuit, quā lapsus Adæ. Et hinc vte-
rius concluditur, omnibus pensatis, grauius deli-
quisse. Nam in peccatis similibus in specie, vt fue-
runt superbia, inobedientia, & excusationis quo-
ad circūstantias inuenitur, vel æqualitas, vel par-
ua differentia, in qua plura sunt, quæ aggrauent
peccata Eux saltem quoad superbiam, vt declara-
tum est. Inter peccata verò specie differentia, vt
sunt infidelitas, vel excessus in amore vxoris, mul-
to grauior fuit Eux culpa: & vltra hæc addit Eux
inductionem mariti, quæ proprium, & grauiissi-
mum peccatum eius fuit: ergo simpliciter illa gra-
uius peccauit. Atque ita sententia Chrysostomi, &
D. Thomæ simpliciter præferenda est. Sententia
verò Ambrosij tantum secundum quid, seu iuxta
aliquas circūstantias, & peculiarem considera-
tionem interpretanda est.

CAPVT VI.

Utrum peccatum primorum hominum fuerit
omnibus grauius.

Hanc comparisonem proponit D. Thomas 2. 2.
q. 163. art. 3. & in summa responder, peccatum
primorum parentum simpliciter non fuisse gra-
uissimum: quia in alijs hominibus fuerunt pecca-
ta in speciebus suis grauiora. Maiora enim pecca-
ta sunt odium Dei, hæresis, desperatio, formalis
contemptus Dei, vel superbia (ait D. Thomas) qua
quis Deum negat, vel blasphematur, quā superbia,
vel inobedientia primorum parentum. Secun-
dum quid autem, seu ex circūstantijs ait Diuus
Thomas, peccatum primorum parentum habuit
maximam grauitatem propter perfectionem sta-
tus ipsorum. Quæ resolutio communiter recepta
est ab interpretibus D. Thomæ, & ab Scholasticis
in 2. disp. 21. vbi specialiter Richard. art. 3. q. 2. illud
comparat cum peccato Luciferi, & cum peccato
Iudæ, & vtrumque horum putat fuisse grauius
simpliciter, licet secundum quid peccatum Adæ
excesserit. Et idem ferè habent Bonauent. art. 3. q.
3. & Egid. q. 2. art. 2. Scotus, & Durandus, alijque
& Alenf. 2. p. q. 103. memb. 3.

Veruntamen circa vtramque partem aliqua
notanda sunt: circa primam de grauitate specifica,
seu essentiali, non est dubium quin peccata pri-
morum parentum non attigerint supremam spe-
ciem malitiæ, quæ in actibus humanis esse potest,
imò plura alia peccata esse in speciebus suis gra-
uiora, vt euidenter probant exempla supra po-
sita, supposita doctrina, quā de peccatis pri-
morum parentum tradidimus. Potest tamen hic
moueri dubium, quomodo hinc concludat Diuus
Thomas, quod licet peccatum Adæ fuerit secun-
dum quid grauiissimum, non tamen simpliciter.
Nam ad iudicandum de grauitate simpliciter ali-
cuius peccati non est tantum species eius confide-
randa, sed adiunctis, & pōderatis simul omni-
bus circūstantijs. Vnde fieri potest, vt peccatum secun-
dum quid grauius sit, & peculiarem considera-
tionem interpretanda est.

currēdo per
comparatio-
nes initio
capitis nota-
tas.

Quid de re-
sentia in nu-
2. relata.

Contrā
partem re-
sponsonis
obicitur.

dum moralem estimationem, quam peccatum grauioris speciei, propter varias circumstantias, vt adulterium contra personam regis maius peccatum est, quam homicidium vulgaris hominis. Ergo quantum peccatum Adæ in specie non fuerit grauius, potuit nihilominus ex circumstantiis ita crescere, vt non tantum secundum quid, sed etiam simpliciter excederet omnia alia peccata, etiam in suis speciebus grauiora.

3.
Occurrit
obiectioni,
iuxta qua-
dam doctri-
nam.

Hec obiectio pendet ex alia questione, quæ tractatur 1. 2. q. 73. & aliquo modo Philosophiam attingit, scilicet, an indiuiduum inferioris speciei, propter differentiam indiuidualem, & accidentia possit esse melius, vel grauius quam indiuiduum perfectioris speciei: vel etiam vtum possit species contenta sub inferiori genere, & in eo magnam perfectionem habens esse perfectior quam infima species supremi generis. Partem enim negantem aliqui probabiliter defendunt, iuxta quorum sententiam obiectio expedienda est, negando assumptum, & consequenter dici potest D. Thomam in loco citato prædictæ fæuere sententiæ, & secundum illam fuisse locutum. Quia verò nunc nolumus de illa opinione ferre iudicium, nec illam questionem definire, sed in materiam de peccatis remittere, ideo respondemus aliter D. Thomam interpretando. Nam particula illa, *simpliciter*, duos potest habere sensus: vnus est, vt significet omnibus pensatis, omne peccatum esse, vel non esse simpliciter grauius. Alius est, vt solum significet tale peccatum in potissima malitia sua, eique maxime propria, & essentiali, quæ veluti per anonomalam dicitur malitia eius simpliciter in ea esse, vel non esse grauius.

Vide in tra-
ctat. 5. qui
est de pecca-
tu diff. 1. q. 2.
Occurrit
aliter.

Diuus Thomas ergo in hoc posteriori sensu dixit peccatum primi hominis non fuisse grauius simpliciter, id est, in potissima, & essentiali malitia sua, respectu cuius accidentalibus malitiis ex circumstantiis sumpta secundum quid dicitur. An verò illud peccatum pensatis omnibus fuerit grauius, nec ne, vtique in ordine ad demeritum, seu meritum poenæ, non videtur D. Thomas tractasse, aut definisse, quia res valde occulta est, in qua vix potest etiam per coniecturam ferri iudicium, vt ex sequenti puncto amplius patebit.

4.
Circa 2. par-
tem respon-
sionis D.
Thomæ re-
spondetur, in
primis, sex
circumstan-
tiis peccatorum
in Adamo
& Eva.

Circa alteram verò partem de grauitate ex circumstantiis sumpta, non est dubium, quin multæ conditiones aggrauantes peccatum in persona Adæ, (& idem est cum proportionem de Eva) concurrerint, quas sub perfectione status Diuus Thomas comprehendit. Distinctius autem magisque in particulari eas considerat Augustinus variis in locis. Primo ex parte intellectus Adæ, quia erat sapientissimus, & decipi ante peccatum non poterat, cum tamen considerare, quidquid ad non peccandum necessarium erat, vel vtile, facillime posset. Secundo ex parte voluntatis, quia magna libertate, & sine passionum perturbatione consensit. Tercio ex parte materiæ, quia præceptum Dei erat de re facili, & quæ absque villo incommodo custodiri posset, vt latè expendit Augustinus 14. de Ciuit. cap. 12. & sequentibus. Quarto ex diuinis beneficiis, quibus homo in eo statu fruebatur. Quanto enim homo magis fruebatur Deo, tanto maiori impietate dereliquit Deum, vt dicit Augustinus. 21. de Ciuit. cap. 12. Quinto hinc accessit illi peccato magna ingratitudo, quam ponderat idem Augustinus lib. 14. de Ciuit. cap. 15. Sexto ponderat ibidem temeritatem quandam, & nimiam audaciam in peccando, vbi magna erat inobedientiæ poena proposita. Nam quis, inquit, explicet quantum malum sit non obedire in rebus, & tanta potestate imperio. & tanto terribili supplicio. Quibus omnibus addi solet circumstantia magni nocimenti vniuerso generi humano illati, de qua in superiori capite satis dictum est.

Non est ergo dubium, quin hæc omnia adiuncta essentiali malitiæ peccati Adæ illud longe grauius reddiderint. Sed considerandum est in Adæ plura fuisse peccata specie diuersa, præcipue tria, quæ supra declarauimus, circumstantias autem dictas, non omnibus aqualiter accommodari: nam priores, in quibus perfectio intellectus & immunitas ab omni passione præcipue ponderantur, in primo peccato superbiæ præcipue ponderantur, nam post illud statim recitudo iussit amissa fuit, & inordinata concupiscentia cepit obscurare intellectum, & inclinare voluntatem, & inde potuerunt aliquantulum diminui sequentia peccata: & contrario verò tercia, & sexta circumstantia maxime ad transgressionem præcepti non comedendi de ligno prohibito accommodantur, & maxime propria grauitas illius est, quæ vltimo loco ex magnitudine nocimenti proponitur. Quarta verò, & quinta, quæ ferè in vnam ingratitudinem coincidunt, in omnibus peccatis inuenta est, & quo plura multiplicabantur peccata, eo magis in posterioribus peccatis ipsa ingratitudo crecebat.

Vnde intelligi potest difficillimum esse in prædicta comparatione absolutum iudicium ferre, quia non potest certo sciri, an in omnibus dictis circumstantiis, primi parentes omnes alios superauerint, neque etiam nobis constat quantum ex alijs circumstantiis lapsus ille primorum parentum diminui potuerit, vt, v.g. quanta fuerit illorum inconsideratio, quæ consensum in primum peccatum antecessit, vel quantum fuerit conatus in ipso affectu peccandi, potuit enim esse remissus, quod multum peccatum diminuit, vel denique quantum ex paruitate materiæ intra latitudinem peccati mortalis potuerit illud peccatum alleuari.

Nihilominus tamen coniectura vtendo dicere possumus si comparatio illa fiat inter peccatum hominum, & Angelorum, simpliciter fuisse grauius Angelorum peccatum quam hominum, quia in specie superbiæ conuenerunt, & in eo circumstantiæ ferè omnes fuerunt in angelo grauiores, scilicet, materiæ ex parte excellentiæ concupiscentiæ, & libertas ex parte personæ: præsertim in primo Angelo, qui multo extrinseco suadente peccauit. Item ingratitudo post recepta maiora beneficia. Maior conatus in peccando, locus dignior, & quodammodo etiam tempus, quia angelus citius peccauit, ac denique damnum magis irreparabile. Accessit etiam peccatum inuidiæ, quod ex suo genere grauius est, & in Angelis, non verò in primis hominibus inobedientiæ non defuit, & contra præceptum longe grauius. Quæ omnia ex supradictis de peccato Angelorum clara sunt. Vnde siue singula peccata cum singulis similibus, vel æqualibus siue vna peccatorum collectio in multitudine, & grauitate cum alia conferatur, semper lapsus angelorum inuenietur simpliciter maior. At verò conferendo peccatum cum peccatis aliorum hominum, solum dicere possumus, illud peccatum parentum fuisse adeo grauius, vt regulariter ordinaria peccata hominum superaret. Nihilominus tamen addendum est, primo multos alios fuisse maiores peccatores taliter propter multitudinem peccatorum. Secundo in alijs hominibus aliqua peccata simpliciter grauiora fuisse, vt præcipue credi potest de Iuda, & de peccato principum Iudæorum in Christum crucifigentium, vt ex Bernardo notauimus ad 3. p. Th. q. 47. art. 6. in Comment. Et idem aliqui credunt de obstinatissimis hæreticis, vt Arrio, Lutherus, & similibus, quod mihi valde verisimile est.

CAPVT